

Má Izrael právo na sebeobranu, i když to znamená kompletní zničení Gazy?

Právo na sebeobranu slýcháme jako hlavní argument, kterým se ospravedlňuje izraelský útok na Gazu. Jenže samotné slovní spojení neříká nic o tom, jaké prostředky smí napadený stát použít, proti komu je smí obrátit a kde přesně obrana končí a začíná odvěta.

V českém prostředí, které je dlouhodobě výrazně proizraelské, se o těchto otázkách nepřemýšlí snadno. Obzvláště to platí v křesťanských kruzích, kde bývá podpora Izraele spojována nejen s politickým postojem, ale také s vírou. O to důležitější je nepřijímat argument sebeobranu bez dalšího zkoumání. Ježíš varoval, že "všichni, kdo se chápou meče, mečem zahynou" (Mt 26,52). Násilí, na něž odpovídáme dalším násilím, zpravidla pouze roztáčí jeho další spirálu.

Proto si kladu základní otázku: Lze izraelský útok na Gazu skutečně obhájit jako sebeobranu? Znovu a znovu slýcháme, že Izrael má stejně jako každý jiný stát právo chránit své obyvatele. To je nepochybně pravda. Mnohem složitější však je, co všechno lze tímto právem ospravedlnit. Historie bude pravděpodobně posuzovat jednání izraelské vlády i států, které je vojensky a politicky podporovaly, včetně Spojených států a dalších západních spojenců, jako postup, který hranice legitimní sebeobranu výrazně překročil.

Od 10. října 2025 platí v Gaze křehké příměří. Boje úplně neustaly, ale násilí se výrazně zmírnilo. To ale neznamená, že otázka, jestli byl předchozí izraelský postup ospravedlnitelný, přestala být důležitá – naopak, podle toho, jak ji zodpovíme, budeme

posuzovat tuhle válku i podobné konflikty příště. Skoro nikdo se ale neptá na něco zásadnějšího: může se Izrael u útoku na Gazu vůbec sebeobranou zaštitovat?

Spousta lidí se tuhle otázku bojí položit, protože se obává nálepky antisemity. I autor tohoto textu ji v minulosti opakovaně dostal. Antisemitismus je reálný problém a je potřeba ho jasně odmítat! Zároveň ale nejde tuhle nálepku používat k umlčování druhých a k ukončení jakékoli smysluplné debaty. Kritika izraelské politiky není sama o sobě antisemitská – stejně jako kritika americké vlády není automaticky protiamerická.

Obrana během útoku a odvěta, která přišla potom

Zpochybňovat izraelské právo na sebeobranu vypadá na první pohled necitlivě. Izrael se 7. října 2023 stal terčem brutálního teroristického útoku na vlastním území – zavražděno bylo zhruba 1200 lidí, z dvou třetin civilisté, a přes 250 dalších bylo uneseno jako rukojmí. Jde ale o to, co přesně pod pojmem sebeobrana rozumíme.

Kdyby mi někdo vnikl do domu, začal zabíjet členy mé rodiny, další unesl a k tomu vyraboval náš majetek, měl bych nejen právo bránit sebe a své blízké, ale i morální povinnost pokusit se útok zastavit. Jako zastávce nenásilí bych možná sáhl po jiných prostředcích než někdo jiný – ale že mám právo chránit napadené, by nebylo sporné. V tomhle smyslu měl Izrael 7. října právo bránit své občany.

Jenže o tohle dnes nejde. Otázka zní: má napadený právo vstoupit na území, odkud útočníci přišli, a odpovědět silou, která mnohonásobně převyšuje utrpěný útok? V sousedském příměru: směl bych po útoku na svou rodinu vniknout do sousedova domu, zabíjet a mrzačit jeho obyvatele a nechat je hladovět? Domnívám se, že ne.

Platí ještě princip proporcionality?

I kdybychom přijali, že izraelský vstup do Gazy je legitimní sebeobrana, vedení války pořád omezuje mezinárodní humanitární právo. Platí povinnost rozlišovat bojovníky od civilistů a zákaz útoků, u nichž jsou očekávané civilní ztráty nepřiměřené vojenskému cíli.

Přesně tady stojí argument řady kritiků izraelské vlády a armády. Podle údajů ministerstva zdravotnictví ovládaného Hámase – jejichž řádovou přesnost od ledna 2026 potvrdila i izraelská armáda – si ofenziva vyžádala přes 70 tisíc mrtvých a další statisíce zraněných; nezávislý [průzkum](#) v časopise Lancet Global Health odhaduje počet obětí jako ještě vyšší.

Podle kritiků nemůže sebeobrana ospravedlnit ztráty v takovém rozsahu, z nichž velkou část tvoří ženy a děti. Nemůže ospravedlnit ani hlad jako válečný nástroj, ani rozsáhlé ničení infrastruktury, bez které se Gaza dostává na hranici obyvatelnosti.

Obhájcí izraelského postupu na to namítají, že Hamás je pro Izrael existenční hrozba, a proto musí být poražen bez ohledu na cenu. V sousedském příměru by to znamenalo, že bezpečí mé rodiny lze zajistit jedině tím, že úplně zničím sousedův dům a zabiju nebo vyženu všechny, kdo v něm žijí. Takový závěr nelze ale přijmout!

Hamás mezi civilisty

Dalším častým argumentem je, že izraelské útoky míří na bojovníky Hamásu, kteří se schovávají v nemocnicích, školách a dalších civilních budovách. Kritici Izraele namítají, že pro řadu takových tvrzení nebyly předloženy dostatečné důkazy. Ale i kdyby pravdivá byla, nic to nemění na pravidlech proporcionality a ochrany civilistů.

Přítomnost ozbrojenců ve zdravotnickém zařízení sama o sobě neopravňuje zlikvidovat celý zdravotní systém, který civilisté za války nezbytně potřebují. Stejně tak nejde vyhodit do povětří celou školu jen proto, že se v ní schovává jeden ozbrojený útočník. Izrael měl právo zastavit útok na své občany. Z toho ale automaticky neplyne právo zničit domovy, nemocnice a životní podmínky lidí v Gaze.

Tady se dostáváme k jádru celého argumentu o sebeobraně. Právo států na individuální nebo kolektivní sebeobranu upravuje článek 51 [Charty OSN](#). Spor se vede i o to, jak tohle ustanovení vztáhnout na útok ozbrojené nestátní organizace, která působí z území, jež není samostatným státem a zároveň je považováno za okupované.

Někteří tvrdí, že Izrael nemůže článek 51 použít, protože ho nenapadl jiný stát. Jenže tenhle argument otevírá další složité otázky – pokud Gaza není stát, nejde celý konflikt jednoduše popisovat stejnými kategoriemi jako válku mezi dvěma suverénními zeměmi. Pro základní morální posouzení ale bohatě stačí vrátit se k sousedskému příměru.

Lidé, kteří napadli můj dům a mou rodinu, prostě musí nést odpovědnost za své zločiny. Soud by mohl vzít v úvahu i dlouhou historii bezpráví, kterého se moje rodina vůči té jejich dopouštěla – to by ale z útočníků neudělalo nevinné lidi. Stejně tak musí platit, že protiprávní jsou i činy, kterých se moje rodina dopustí při odvetě. Během útoku smím svou rodinu bránit. Nemám ale právo napadnout sousedův dům a trestat oko za oko všechny, kdo v něm bydlí.

Mají právo na sebeobranu i Palestinci?

Na argumentech obhájců izraelského útoku mě nejvíc zaráží, že stejné právo na sebeobranu Palestincům většinou nepřiznávají.

Kdo má právo na obranu, dobře ukazuje i to, co se aktuálně děje na Západním břehu Jordánu – kde žádný útok jako ten z 7. října nepředcházela. Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí zaznamenal jen za první polovinu roku 2026 přes 1300 útoků spojených s izraelskými osadníky, tempo, které by za celý rok znamenalo přes dva tisíce incidentů – rekordní číslo od chvíle, co se to vůbec začalo sledovat. Do poloviny července 2026 na Západním břehu zahynulo nejméně 68 Palestinců, z toho aspoň 13 rukou osadníků, a téměř sedm set lidí bylo za první čtyři měsíce roku vyhnáno z devíti komunit kvůli osadnickým útokům.

Human Rights Watch upozornil, že po červencovém útoku osadníků na vesnici Tal poblíž Nábulusu, při kterém zahynuli čtyři Palestinci a dva Izraelci, se spustila vlna odvetných útoků osadníků na okolní palestinské vesnice. Izraelská vláda na to odpověděla oznámením rozsáhlé „protiteroristické operace“ a někteří představitelé veřejně volali po zboření palestinských domů a vesnic. OSN navíc upozorňuje, že osadnické oddíly čím dál častěji vystupují bok po boku s izraelskou armádou – hranice mezi ozbrojeným osadníkem a bezpečnostní složkou státu se tak stírá.

Tady chybí i ten nejzákladnější prvek, o který se sebeobrana opírá – bezprostřední útok, na který by šlo reagovat. Rozšiřování osad, vyhánění lidí a útoky na komunity, které se ničeho nedopustily, nejde podřadit pod žádnou definici obrany. Je to kolektivní trest a zabírání území v čisté podobě, jen to je zabalené do řeči o hrozbě. Jestliže má Izrael v rámci sebeobranu právo vystavit 2,2 milionu lidí v Gaze hladu, zabít desítky tisíc z nich a zničit většinu tamní infrastruktury, proč by stejné právo bránit se neměli mít i sami obyvatelé Gazy?

Můj argument je jednoduchý: žádná ze stran nemá právo dovolávat se sebeobranu, pokud tím myslí rozsáhlou ofenzivu proti celému druhému obyvatelstvu. Obě strany mají právo chránit své životy před bezprostředním útokem – to ale není totéž jako právo na kolektivní trest, okupaci nebo útok na lidi, kteří se na násilí nijak nepodíleli.

Postavení Palestinců navíc nejde oddělit od jejich práva na sebeurčení a od faktu okupace, kterou mezinárodní právo nedovoluje potlačovat silou. Právo na obranu proto nemůže patřit jen té silnější straně. Izraelci mají právo žít bez teroristických útoků a únosů, Palestinci bez okupace, bombardování a vyhánění – a ani jedno z těch práv se nedá zajistit tím, že popřeme lidskost té druhé strany. Násilí Hamásu neomlouvá zničení Gazy. Bezpráví páchané na Palestincích neomlouvá vraždění izraelských civilistů. Sebeobrana končí přesně tam, kde se změně v odvetu proti celému národu.

